

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نکات مهم و پرتکرار

جرم شناسی

ویژه دانشجویان دانشگاه پیام نور

براساس کتاب نجفی توانا

۱ - **انریکو فری** جامعه شناس ایتالیایی در قرن ۱۹ معتقد است جرم شناسی علم مطالعه و بررسی جرم به مثابه یک عمل طبیعی و اجتماعی یک انسان و نه به منزله یک عمل قضایی مجرد می باشد. همچنین وی بزهکاران را به ۵ دسته به شرح زیر تقسیم می کند.

اول . جنایتکار روانی یا دیوانه ⇐ که تحت تأثیر عدم تعادل روانی مرتکب جرم می شود .

دوم . جانی بالفطره یا ذاتی ⇐ به وسیله عوامل جسمی به این صورت به دنیا آمده است .

سوم . بزهکاران اتفاقی ⇐ که به علت آستانه مقاومت ضعیف، تسلیم شرایط جرم را می شوند .

چهارم . جانی عاطفی ⇐ که تحت تأثیر احساسات و عواطف مرتکب جرم می شود.

پنجم . جانی بالعدالت ⇐ تحت تأثیر عوامل فردی و اجتماعی به صورت مداوم مرتکب جرم می شود .

❖ **انریکو فری** شاگرد لمبروزو از بنیان گذاران مکتب **جامعه شناسی کیفری** می باشد. او در کتاب افقهای نوین حقوق

کیفری دوشاخه جامعه شناسی کیفری و مکتب انسان شناسی کیفری به نام مکتب اثباتی و تحقیقی معرفی نمود.

۲ - **هویر** روان شناس و جرم شناس فرانسوی دیدی کاملاً روان شناسانه به پدیده بزهکاری دارد. وی می گوید:

موضوع جرم شناسی مطالعه فرد بزهکار است و نه جرم که خود موضوع علم دیگری به نام جامعه شناسی است.

۳ - امروز **جرم شناسی نوین** در برخورد با بزهکاری تنها به جرم و مجرم و عوامل جرم توجه ندارد. بلکه قربانی جرم را نیز مورد مطالعه قرار می دهد.

۴ - **جرم شناسی** علم بررسی پدیده بزهکاری و شناخت علل و روش های پیشگیری و معالجه مجرم است.

۵ - تفاوت بین **حقوق کیفری** به عنوان مجموعه ای از قوانین و مقررات که به وسیله آنها جرم مورد برخورد قرار

می گیرد با **جرم شناسی** که با استفاده از ابزار و علوم مختلف به بررسی علمی پدیده بزهکاری می پردازد در روش

مطالعه و بررسی آنان به خوبی منعکس است.

۶ - اوج اختلاف **جرم شناسی و حقوق جزا** مربوط به چگونگی برخورد با حالتی است که جرم شناسان آن را حالت

خطرناک یا حالت قبل از ارتکاب جرم می نامند. در حقوق جزا طبق اصل قانونی بودن جرم و مجازات تا جرمی اتفاق

نیفتد مجرم قابل مجازات نیست درحالی که جرم شناسان معتقدند برای جلوگیری از اضرار جامعه و افراد،

اشخاص با حالت خطرناک باید تحت سیاستی کنترل شوند.

❖ اوج اختلاف جرم شناسی و حقوق کیفری در حالت **خطرناک و اصل قانونی بودن جرم و مجازات** است .

❖ سیر تحول فلسفه وجودی و موضوع **جرم شناسی و حقوق جزا** اصالت هر دو را به عنوان علم مستقل ولی در

ارتباط با یکدیگر به اثبات رسانده است. عرف بین الملل نیز این دو علم را جدا از هم می داند و لیکن دارای

رابطه منطقی نیز هستند.

۷ - **از نظر جرم شناسی** مرتکب عمل خلاف قانون قبل از اینکه یک مجرم باشد یک قربانی است.

۸ - **منتسکیو** در کتاب روح القوانين می گوید: کمتر به مجازات می اندیشد، بلکه بیشتر می کوشد تا از حدوث

جرم جلوگیری به عمل آورد، چنین قانون گذاری به جای شکنجه کردن و عقوبت بزهکاران سعی می کند تا مردم را

با اخلاق و با انسانیت آشنا سازد و آموزش و پرورش را گسترش دهد.

۹ - **جرم بابی** را باید علم شناسایی و کشف جرم تعریف نمود و آن، مجموعه تحقیقات مربوط به بازپرسی حالات جنایی است که به وسیله کارشناس رشته امور جنایی برای روشن کردن و کشف جرم مورد استفاده قرار می‌گیرد. در این علم تحقیق در اطراف جرم برای جمع‌آوری مدارک، بررسی آثار مادی و مطالعه در کیفیت بزه و شرایط آن، همه با هم انجام می‌شود.

❖ کشف جرم، پدیده بزهکاری را به عنوان یک پدیده علمی بررسی می‌کند.

۱۰ - محور مطالعات جامعه‌شناسی کیفری، انگیزه‌های بزهکاری در محیط و اثرات آن بر فرد و جامعه است.

۱۱ - **تورستن سلن** جرم شناس معروف آمریکایی تا جایی پیش می‌رود که جرم‌شناس را پادشاه بدون سرزمین نام می‌نهد.

۱۲ - بررسی پدیده بزهکاری و مطالعه بزهکاران، وجود رابطه علیت را بین بزه ارتكابی و علل خارجی و داخلی به اثبات می‌رساند. **اولین قدم در علم جرم‌شناسی** همچون علوم پزشکی در راه مبارزه با بیماری بزهکاری و ناسازگاری، شناخت انگیزه‌ها و دلایل ارتكاب جرم و تکوین پدیده بزهکاری است.

۱۳ - ترجمه حدیث نبوی که بیان می‌کند (هر بچه ای از مادر بر فطرت پاک اسلامیت متولد می‌شود بعد پدر و مادر او را، یهودی یا نصرانی یا مجوسی می‌کند) اشاره به این نکته دارد که **فطرت انسان سالم است، جامعه آن را منحرف می‌کند.** انحراف یهودیگری و .. مثال است و پدر و مادر به عنوان نمونه دو عامل اجتماعی ذکر شده‌اند.

۱۴ - **برای تحقیق هدف جرم‌شناسی از روش‌های زیر استفاده می‌شود:**

اول. بررسی و شناخت انگیزه‌های جرم و شخصیت مجرم ← اولین قدم در جرم‌شناسی بررسی علمی است که انسان را به طرف ارتكاب جرم سوق می‌دهد.

دوم. دگرگون نمودن قوانین در جهت اصلاح جرم

سوم. پیشگیری

انواع پیشگیری عبارتند از:

الف - پیشگیری کیفری ← با کیفر و مجازات افراد خاطی از وقوع دوباره جرم جلوگیری می‌کند.

❖ کشورهای آمریکای شمالی مانند کانادا و ایالات متحده از این روش که همان روش سرکوب شدید و برخورد با بزهکاران است استفاده می‌کنند.

❖ در جرم‌شناسی در قالب مکتب راست نو و حول محور فرد، و از منظر تادیبی و اخلاقی با پدیده جرم برخورد می‌کند.

ب - پیشگیری عمومی ← اعمال سیاستی که بتواند عدالت اجتماعی را در تمام ابعاد جامعه حاکم نماید مانند

ایجاد فرهنگ مناسب مستقل غیروابسته، ریشه کنی فقر، جلوگیری از مهاجرت روستاییان به شهرها، تأمین امکانات رفاهی و بهداشتی، توسعه آموزش و سوادآموزی و ... از اقدامات این نوع پیشگیری از نظر جرم‌شناسی است

❖ مهار بیکاری در راستای پیشگیری عمومی است.

❖ این نوع پیشگیری در ارتباط با کل جامعه بوده است.

❖ رویکرد پیشگیری عمومی در قالب پیشگیری توسعه اجتماعی از طریق اعمال سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی انجام می‌شود.

ج - پیشگیری وضعی ← اقداماتی که به منظور کاهش و تضعیف موقعیتها و فرصتهایی ارتکاب جرم انجام می‌شود از این نوع پیشگیری است ، اقداماتی مانند از بین بردن اماکن و محلات گردهمایی و لگردان فواحش ، توزیع‌کنندگان مواد مخدر، استقرار پلیس در پارکها و جلوی مدارس ، تعبیه دوربین های مدار بسته و ...

د - پیش گیری اختصاصی یا خاص ← اقداماتی است که بعد یا قبل از ارتکاب جرم صورت می‌گیرد و هدف آن مبارزه با انگیزه‌ها و علل بزهکاری است مانند مبارزه با اعتیاد و الکلیسم ، جمع‌آوری اطفال بی‌سرپرست و ...

❖ این نوع پیشگیری مسکن برای درد و جلوگیری از پیشرفت آن بوده و عمدتاً در کوتاه مدت مفید است .

❖ این نوع پیشگیری به صورت علمی در دهه ۱۹۸۰ در کشور انگلستان مطرح شد .

۱۵ - **جامعه ایده‌آل** از نظر جرم‌شناسی ، جامعه ای است مبتنی بر عدالت، انصاف، آزادی، قداست، عدالت، تقوا، پاکی، صداقت و درستی .

۱۶ - **سن توماس داکن** ، عالم روحانی و نویسنده قرن ۱۳ میلادی بزهکاری را معلول عواطف بشری می‌داند.

۱۷ - **سزار لمبروزو** با اهمیت‌ترین مطالعات علمی را در جرم‌شناسی انجام داده و پدر علم جرم‌شناسی محسوب می‌شود. همچنین اولین تقسیم بندی علمی مجرمان توسط وی صورت گرفت که مجرمان را به سه دسته به شرح زیر تقسیم کرد.

اول . بزهکارانه اتفاقی

دوم . بزهکارانه عاطفی

سوم . بزهکارانه بالفطره

❖ لمبروزو در تحقیقات خود به این نتیجه رسید که وزن مغز افراد بزهکار از مغز افراد عادی بیشتر است .

۱۸ - یکی از دستاوردهای **فری** قانون مشهور اشباع و فوق اشباع بزهکاری است که قبلاً توسط کتله بلژیکی مطرح شده بود و طبق این قانون بزهکاری در جامعه تحت شرایط خاصی مثل جنگ، گرسنگی و ... بالا می‌رود و بعد از رفع شرایط آمار بزهکاری نیز به حالت سابق باز می‌گردد.

۱۹ - **علم جرم‌شناسی بالینی** به مثابه یک علم ترکیبی و عملی با استفاده از نتایج مطالعات علم جرم‌شناسی عمومی و اختصاصی ضمن بررسی فرد و ویژگی‌های او با آگاهی از درجه خطرناک بودن و قدرت سازگاری و هماهنگی وی با ضوابط معیارهای اجتماعی به ارائه درمان‌های ضروری پرداخته و هدف دور کردن بزهکار از تکرار جرم را پیگیری می‌نماید.

۲۰ - از جمله دستاوردهای **جرم‌شناسی بالینی** تحولات فراوانی است که در اداره زندان‌ها، کیفیت اجرای مجازات، وضع قانون، مطالعه بزهکار و تشکیل پرونده شخصیت، ایجاد مدارس و کارگاه های حرفه ای ، زندان کشاورزی و بیمارستان به وجود آمده است .

۲۱ - یکی از روش‌های مطمئن و مهم تحقیق در جرم‌شناسی روش **پرسش‌نامه یا فیش بررسی** می‌باشد.

۲۲ - **روش مونوگرافی یا تک نگاری در جرم شناسی** مبتنی بر بررسی و مطالعه تمام یا بخشی از جنبه‌های زندگی اجتماعی در یک شهر کوچک یا یک محله، محیط فرهنگی یا محیط اقتصادی می‌باشد.